

STYRESAK 27/17

EVALUERING SAMARBEIDSAVTALE VAM-VAF 2015- 2017

Går til

Styrets medlemmer

Styremøte

31. august 2017

Saksbehandler

John Olsen

Saksfremlegg

Bakgrunn

Samarbeidsavtalen mellom Vest-Agder fylkeskommune og Vest-Agder-museet har sin bakgrunn i tre forhold: Organisasjonsgjennomgang av VAM i 2012, politisk sak "Prinsipper for museumsutviklingen i Kristiansand" og museets behov for større forutsigbarhet og langsiktighet i sitt arbeid.

Vest-Agder-museet gjennomførte i 2012 en organisasjonsevaluering. Denne ble bestilt av styret i museet, men var også et ønske fra Vest-Agder fylkeskommune og Kulturdepartementet. Rapporten peker bl.a. på uklar rolleavgrensning mot fylkeskommunen:

I fylkeskommunens museumsplan heter det bl.a. "Fylkeskommunen bør jobbe for å sikre en større klarhet og bedre oversikt over rolle og ansvarsfordeling mellom fylkeskommunen og den enkelte institusjon." Dette er for VAM en viktig formulering. Det fremstår som noe uklart hvorfor fylkeskommunen fortsatt holder på så vidt mye av det som lå i den tidligere museumstjenesten og som kan defineres som museumsfaglige oppgaver, i stedet for å overlate

oppdraget og ressursene for dette til Vest-Agder-museet, som de selv både har vært med å opprette og er største medeier i. Blant annet gjelder dette direkte og operativt engasjement i kulturhistoriske institusjoner utenom VAM og produksjon av utstillinger og bøker. (Sonconsult 2012)

Rapporten anbefaler:

Det bør innledes dialog med fylkeskommunen om eventuell ytterligere flytting av museumsfaglige oppgaver og kompetanse fra fylkeskommunens administrasjon til VAM.

Rapporten ble videre fulgt opp av Vest-Agder fylkeskommune i FT sak 83/12:

Som medeier i Vest-Agder-museet IKS vil fylkeskommunen bidra til å legge til rette for endringene som rapporten skisserer.

I 2014 la Vest-Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune frem felles sak om "Prinsipper for museumsutviklingen i Kristiansand, FT-sak 19/14. Saken hadde følgende vedtak:

- 1. Videreutviklingen av Vest-Agder-museets avdeling i Kristiansand skal være basert på formidling og forvaltning av noen av byens viktigste kulturhistoriske anlegg: Kristiansand museum (friluftsmuseet på Kongsgård), Gimle gård, Odderøya, Bredalsholmen med DS Hestmanden og Møvig fort.*
- 2. Vest-Agder-museet i samarbeid med Vest-Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune bes konkretisere konsept og funksjon i nytt museumsbygg på Odderøya. Herunder også bruken av eksisterende bygningsmasse på øya. Publikumsfasiliteter ved de øvrige visningssteder i byen oppgraderes.*
- 3. Kongsgård opprettholdes og videreutvikles som klassisk friluftsmuseum og etablert besøksmål. Bygningene på friluftsmuseet flyttes ikke til Odderøya.*
- 4. Odderøya videreutvikles som museumsområde ved at Vest-Agder-museet gis et hovedansvar for formidling og vedlikehold av kulturminnene på øya. Ansvaret skal ivaretas i tett samarbeid med frivillige organisasjoner og andre*

samarbeidspartnere.

5. *Bredalsholmen styrkes som besøksmål ved å bli hjemmehavn for DS Hestmanden.*
6. *På sikt bør Stiftelsen Bredalsholmen dokk og fartøyvernsenter og Vest Agdermuseet IKS konsolideres.*
7. *Nødvendige økonomiske bidrag til oppfølging av tiltak innarbeides i økonomiplanen, og følges opp i de årlige budsjettene.*

Rapporten fra Sonconsult i 2012, peker også på at VAM trenger større forutsigbarhet og bedre styringsfart for å kunne gjennomføre de store og viktige prosjektene som lå, og ligger, foran. En større tidshorison på føringene og tildelingene fra fylkeskommunen enn de ettårige tildelingsbrevene ga, var derfor ønskelig.

Med bakgrunn i ovenstående ble det under dialogmøtet mellom Vest-Agder fylkeskommune og styrt i Vest-Agder-museet i 2014 tatt opp å etablere en treårig avtale etter mal av samarbeidsavtalene med kommunene. Dette ble gjennomført fra 2015 (perioden 2015-2017).

Økonomisk ramme

Ut over normalt driftstilskudd har Vest-Agder-museet mottatt kr 2 millioner i støtte til vedtatte prosjekter forankret i inngått samarbeidsavtale for perioden 2015-2017, samt i egne politiske saker. I tillegg kommer arbeidet med nytt museumsbygg som ligger utenfor samarbeidsavtalen. Samarbeidsavtalen mellom Vest-Agder fylkeskommune og Vest-Agder-museet definerer de overordnede prioriteringene innenfor følgende områder:

- A. Bygningsvern og vedlikehold ved museene
- B. Konservering og magasin
- C. Kulturhistoriske publikasjoner
- D. Forhold til ubemanna museer
- E. Museumsutvikling i Kristiansand
- F. Museumsutvikling på Lista
- G. Museumsutvikling Vennesla – Setesdalsbanen

H. Markedsorientering

I. Arkeologi

Samarbeidsavtalen ble vedtatt av fylkesutvalget i sak 53/15. Avtalens økonomiske grunnlag ga følgende rammer for årene 2015-17 utover ordinær drift (poster som enten bevilges VAM eller hvor VAM har en ledende/koordinerende rolle).

		2015	2016	2017
1	Tilskudd til museumsutviklingen i Kristiansand, Odderøya og Bredalsholmen	500 000	500 000	500 000
2	Tilskudd til museumsutvikling og oppgradering av infrastruktur på Setesdalsbanen	250 000	250 000	250 000
3	Tilskudd til bygningsvern, istandsetting av museets egne bygg og kurs for håndverkere	400 000	400 000	400 000 + 200 000
4	Tilskudd til bygningsvern – dendrokronologisk forskningsprosjekt	300 000	300 000	300 000
5	Tilskudd til ubemannede museer og kommunenes kulturhistoriske steder	250 000	250 000	250 000
6	Tilskudd til kulturhistoriske publikasjoner	200 000	200 000	200 000
7	Oppbevaring Vikre, tilskudd leie lokaler for Lister forsvarsforening	100 000	100 000	100 000

Vest-Agder-museet vil utarbeide en fyllestgjørende rapport på utførte tiltak innenfor perioden 2015 – 2017. Rapporten vil bli oversendt styret. Nedenfor redegjøres kort for hovedpunktene, samt en vurdering av hvordan samarbeidet bør videreføres.

A. Bygningsvern og vedlikehold ved museene

Etter museets oppfatning var punktet knyttet til flere forhold:

1. Vest-Agder-museet skulle utvikles til fylkets kompetanseinstitusjon

- innenfor bygningsvern.
2. Museet skulle bli fylkeskommunens kompetanseinstitusjon innenfor rådgiving av private huseiere og innenfor dokumentasjon. Dette gjennom at VAF skulle kjøpe ytterligere tjenester fra VAM, fremover å ha denne kompetansen internt.
 3. Vest-Agder-museet skulle settes i stand til å bedre kunne vedlikeholde egen bygningsmasse.

Museet opplever at intensjonene delvis er oppfylt. Dette skyldes både forhold i VAM og VAF.

De mottatte midlene har vært viktige for å bedre vedlikeholds nivået ved museets antikvariske bygningsmasse. Midlene er kanalisert inn mot Flekkefjord museum, Lista museum, Andorsengården i Mandal og Kristiansand museum. Sjølingstad Uldvarefabrik er del av Riksantikvarens bevaringsprogram har mottatt tilskudd gjennom denne ordningen, mens midler til istandsetting på Setesdalsbanen er omtalt under punkt G.

I forhold til både Mandal og Flekkefjord har midlene bidratt til å løse ut også kommunale bidrag og støtte fra Stiftelsen UNI, dette har medført at kr 100 000 i støtte fra VAF gjennom ulike tilskudd har økt til kr 425 000. Med prosjektperiodens utløp har Flekkefjord museums oppnådd normalt vedlikeholdsstandard.

Museets og fylkeskommunens samarbeid om "Håndverkerkafeer" har bidratt til å synliggjøre museets arbeid med bygningsvern, knytte museet og eksterne håndverkere tettere sammen, samt skape et felles møtepunkt for eksterne håndverkere. Det har årlig vært gjennomført fem til seks møter med fra 20 til 100 deltakere. Møtene har vært lagt spredd ut over fylket. Tiltaket har vært godt mottatt.

Vest-Agder-museet har i perioden gjennomført flere kurs, bl.a. innen stegeverk, linoljemaling, verktøysliping og tilstandsvurdering av bygg. Kursene er gjennomført

dels av VAM, dels i samarbeid mellom VAM og VAF.

Når det gjelder å overføre oppgaver fra VAF til VAM innenfor rådgivning og dokumentasjon har en ikke lyktes. En startet kompetanseoverføringen tidlig i perioden, men uten å komme i havn. Årsakene til at en ikke har lyktes har vært flere: Flere av VAMs håndverkere har vært i fødselspermisjon i perioden, noe som har påvirket fremdriften. Mengden tjenestekjøp/VAFs behov har ikke vært forutsigbart nok til at VAM har kunnet engasjere/ansatte ekstra kompetanse for å løse denne oppgaven. VAF har valgt å selv leie inn/ansatte folk internt for å løse disse oppgavene fremfor å etablere dette som del av VAM.

Samarbeidet med Nasjonalmuseet i København om dendrodatering er videreført. De to første årene er brukt til å ta igjen etterslep fra tidligere. Rapporter er nå publisert og tilgjengeliggjort. Museet har selv arbeidet med internopplæring slik at kompetansen spres på flere hender. Museet har lagt opp ett løp i forhold til å kunne datere flere egne bygg for å kunne kvalitetssikre tidligere dateringer gjort ut fra stilanalyse og historiske kilder, samt i større grad kunne fortelle byggenes utviklingshistorie.

B. Konservering og magasin

Punktet om konservering og magasin er fulgt opp på to områder:

1. Nytt magasin konkret er utredet som del av arbeidet med nytt museumsbygg og magasin. Søknad om finansiering er sendt innen 1. mars 2017. Som del av prosessen er undersøkt interessen for samarbeid i forhold til andre museer og kulturhistoriske institusjoner.
2. Samarbeidet mellom VAM og SKMU om konservering er videreført. Dette gjelder både konkret samarbeid i det daglige arbeidet, og i forhold til etablering av fremtidige konserveringsatelier i "Navet" og "Kunstsilo". I forhold til sistnevnte arbeider en for å etablere ulike funksjoner de ulike steder. En del felles utstyr er også kjøpt inn.

C. Kulturhistoriske publikasjoner

Det er opprettet en firdelt publikasjonsserie, hvor VAMs årbøker er slått sammen med VAFs tidligere kulturhistoriske publikasjoner. I serien inngår VAMs tidligere årbok, som i dag består av fagfelle vurderte artikler. En vitenskapelig serie, en populærvitenskapelig serie og en serie med bøker knyttet mer opp mot håndverk. En redaksjonskomité prioriterer hvilke bøker som skal gis ut. I komiteen sitter representanter fra både VAM og VAF. I snitt er det gitt ut tre til fire publikasjoner pr. år.

D. Forhold til ubemanna museer

Vest-Agder-museet har mange tangeringspunkt mot de ubemanna museene (kanskje rettere omtalt som "de ikke konsoliderte museene"). Totalt utgjør disse rundt 25 samlinger i Vest-Agder. Arbeidet med faglig rådgiving er videreført. Det samme gjelder midler som de ikke konsoliderte museene kan søke støtte fra. VAFs ekstra midler er i perioden kanalisert inn mot samlingsforvaltning og mot arbeid ved Tingvatn. I dialog med de ikke konsoliderte museene er samlingsforvaltning trukket frem som et ønsket satsingsområde. VAM har derfor gjennomført flere kurs i registreringsprogrammet Primus, samt selv gjort et større registrerings- og dokumentasjonsarbeid ved Spilling rivefabrikk.

E. Museumsutvikling i Kristiansand

Midlene til museumsutvikling i Kristiansand er brukt til videreutvikling av publikumstilbudet i Nodeviga på Oddeøya, ammunisjonsjernbanen på Møvik, utredning av laftehall/verksted på Kristiansand museum og vurdering av tilstand på eksisterende administrasjonsbygg på Kristiansand museum. I tillegg er midlene brukt til publikumstiltak på Kristiansand museum og til forprosjekt for felles formidling av Bredalsholmen dokk og fartøyvernsenter, Hestmanden og Gamle Oksøy. Midlene har vært (og er) viktige for å gi vedtakene fra "Prinsipper for museumsutviklingen i Kristiansand" legitimitet, i forhold til at de ulike avdelingene kan utvikles videre.

F. Museumsutvikling på Lista

Vest-Agder-museet og Vest-Agder fylkeskommune har et tett samarbeid rundt arbeidet

på Lista. I forhold til prosjektet "Festung Lista" samarbeides om skilting av militærhistoriske kulturminner. I DKS-opplegget "Arkeolog for en dag" samarbeidet museet og fylkeskommunen om en lokal utgraving på Nordberg Fort.

Museet oppbevarer båten Vikre, som er eid av VAF. VAF betaler kr 100 000 for dette. Disse midlene, sammen med midler fra Farsund kommune bidrar til både å sikre magasin for denne, men også lokaler for Lister Forsvarsforening i Hangar 45.

G. Museumsutvikling Vennesla – Setesdalsbanen

Setesdalsbanen er et stort og viktig teknisk industrielt kulturminne. BaneNor (tidligere Jernbaneverket) bidrar med midler til vedlikehold og opprusting av anlegget. BaneNor stiller imidlertid krav om at deler av deres midler (kr 1 million) skal matches 50/50 med økte tilskudd lokalt. Vest-Agder fylkeskommune og Vennesla kommune bidrar med kr 250' hver, noe som muliggjør et vesentlig bedre vedlikehold enn tidligere. Det er pt. søkt om en videreføring av dette.

H. Markedsorientering

Arbeidet med markedsorientering har ikke vært del av samarbeidet i perioden, men har vært et fokusområde for VAM gjennom samarbeid i USUS.

I. Arkeologi

I tillegg til pkt. F. ovenfor, har VAF og VAM samarbeid knyttet til DKS på Kristiansand museum. VAF har også deltatt på Familiedagen på Kristiansand museum knyttet til utgravningene på torget i Kristiansand. I forhold til utgravningene på torget, så har det også vært samarbeid om utstilling av funn i Rådhuskvartalet. VAM har også påtatt seg å magasinere gjenstander og andre funn fra utgravningene.

Oppsummering

Den treårige avtalen mellom VAF og VAM har bidratt til mer langsiktighet i arbeidet ved museet og derigjennom en bedre måloppnåelse. Ordningen med treårige avtaler bør etter museets syn videreføres.

Eksisterende avtale er formelt mellom VAM og VAF som organisasjoner. I praksis har oppfølgingen av avtalen ligget til Fylkeskonservatoren. På den ene siden er dette naturlig siden det er mot denne avdelingen det meste av det faglige samarbeidet foregår, på den andre siden inneholder avtalen flere punkter knyttet til andre deler av fylkeskommunen (markedsføring, byggeprosjekter). Det er også samarbeid mellom VAF og VAM som ikke er omtalt i avtalen, bl.a. knyttet til Den kulturelle skolesekken.

En ny avtale bør også konkretiseres ytterligere for å i enda større grad skape en felles oppfatning av målsetninger, forventninger og økonomiske prioriteringer.

En ny avtale vil etter planen bli lagt frem for styret i deres møte i oktober 2017.

Forslag til vedtak

1. Styret tar redegjørelsen til orientering.
2. Styret gir direktøren mandat til å fremforhandle ny treårig avtale mellom VAF og VAM. Avtalen legges frem for styret til godkjenning.

Vest-Agder-museet IKS